Stadskerk Nijmegen (OCP), 24 december 2022, Kerstnachtviering
voorgangers: ds. Wilma Hartogsveld (stadspredikant, overweging) en ds. Anneke de Vries (geestelijk verzorger Radboudumc)

[1e lezing: Jesaja 9, 1-6] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Het volk dat in duisternis ronddoolt
ziet een schitterend licht.
Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen.
2 U hebt het volk weer groot gemaakt,
diepe vreugde gaf u het,
blijdschap als de vreugde bij de oogst,
zij jubelen als bij het verdelen van de buit.
3 Het juk dat op hen drukte,
de stok op hun schouder, de zweep van de drijver,
u hebt ze verbrijzeld, zoals Midjan destijds.
4 Iedere laars die dreunend stampte
en elke mantel waar bloed aan kleeft,
ze worden verbrand, een prooi van het vuur.
5 Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst.
6 Groot is zijn heerschappij,
aan de vrede zal geen einde komen.
Davids troon en rijk zijn erop gebouwd,
ze staan vast, in recht en gerechtigheid,
van nu tot in eeuwigheid.
Daarvoor zal hij zich beijveren,
de HEER van de hemelse machten.

[2e lezing: Lucas 1,26-32] (Nieuwe Bijbelvertaling)
26 In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea, 27 naar een meisje dat was uitgehuwelijkt aan een man die Jozef heette, een afstammeling van David. Het meisje heette Maria. 28 Gabriël ging haar huis binnen en zei: ‘Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je.’ 29 Ze schrok hevig bij het horen van zijn woorden en vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had. 30 Maar de engel zei tegen haar: ‘Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken. 31 Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren, en je moet hem Jezus noemen. 32 Hij zal een groot man worden en Zoon van de

Allerhoogste worden genoemd, en God, de Heer, zal hem de troon van zijn vader David geven.

[3e lezing: Psalm 96] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Zing voor de HEER een nieuw lied,
zing voor de HEER, heel de aarde.
2 Zing voor de HEER, prijs zijn naam,
verkondig van dag tot dag dat hij ons redt.
3 Maak aan alle volken zijn majesteit bekend,
aan alle naties zijn wonderdaden.
4 Groot is de HEER, hem komt alle lof toe,
geducht is hij, meer dan alle goden.
5 De goden van de volken zijn minder dan niets,
maar de HEER: hij heeft de hemel gemaakt.
6 Glans en glorie gaan voor hem uit,
macht en luister vullen zijn heiligdom.
7 Erken de HEER, stammen en volken,
erken de HEER, zijn majesteit en macht,
8 erken de HEER, de majesteit van zijn naam,
draag geschenken zijn voorhoven binnen.
9 Buig u voor de HEER in zijn heilige glorie,
huiver, heel de aarde, als hij verschijnt.
10 Zeg aan de volken: 'De HEER is koning.
Vast staat de wereld, zij wankelt niet.
Hij oordeelt de volken naar recht en wet.'
11 Laat de hemel verheugd zijn, de aarde juichen,
de zee bruisen en alles wat daar leeft.
12 Laat het veld verblijd zijn en alles wat daar groeit,
laten alle bomen jubelen
13 voor de HEER, want hij is in aantocht,
in aantocht is hij als rechter van de aarde.
Rechtvaardig zal hij de wereld berechten,
de volken oordelen, trouw aan zijn woord.

[4e lezing: Handelingen 13,21-23] (Nieuwe Bijbelvertaling)
21 Daarna vroeg het volk om een koning, en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, die veertig jaar regeerde. 22 Toen stootte God hem van de troon en maakte David koning, van wie hij getuigde: "In David, de zoon van Isaï, heb ik een man naar mijn hart gevonden, die geheel naar mijn wil zal handelen." 23 En uit Davids nageslacht heeft God, overeenkomstig zijn belofte, een redder voor Israël voortgebracht, Jezus.

[Evangelie: Lucas 2,1-14] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich
moesten laten inschrijven. 2 Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van
Quirinius over Syrië. 3 Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats
waar hij vandaan kwam. 4 Jozef ging van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad
van David die Betlehem heet, aangezien hij van David afstamde, 5 om zich te laten
inschrijven samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was. 6 Terwijl ze daar
waren, brak de dag van haar bevalling aan, 7 en ze bracht een zoon ter wereld, haar
eerstgeborene. Ze wikkelde hem in een doek en legde hem in een voederbak, omdat er voor
hen geen plaats was in het nachtverblijf van de stad.
8 Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij
hun kudde. 9 Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door
het stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken. 10 De engel zei tegen hen: 'Wees
niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal
vervullen: 11 vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de
Heer. 12 Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in een
doek gewikkeld in een voederbak ligt.' 13 En plotseling voegde zich bij de engel een groot
hemels leger dat God prees met de woorden:
14 'Eer aan God in de hoogste hemel
en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.'

[overweging:]
Kerstfeest… al sinds de vierde eeuw wordt het gevierd in de donkerste tijd van het jaar, rondom de kortste dag….. niet omdat we denken dat de geboorte van Jezus rond deze tijd plaats heeft gevonden… waarschijnlijk niet……. we vieren het 'middenin de winternacht' omdat wij mensen al sinds mensenheugenis juist rond die tijd verhalen, rituelen en feesten hebben die ons helpen om te kunnen blijven vertrouwen op de komst van licht in de duisternis.

2022 was voor velen een jaar waarin die duisternis op een diep niveau werd ervaren… De 'highlights' uit dit jaar zijn niet bepaald 'high'…. Het jaar begon met schokkende berichten over grensoverschrijdend gedrag bij de Voice en daarna volgden al snel de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne, de erbarmelijke situatie van het groeiende aantal vluchtelingen, de torenhoge inflatie waardoor steeds meer mensen in de problemen komen en de klimaatcrisis die maar niet tot stilstand gebracht lijkt te kunnen worden… en dan heb ik het nog niet eens over de zorgen en het verdriet in onze persoonlijke levens …

Dus ja, we zijn er wel aan toe om het feest van licht te vieren. Om even los te komen van dat alles en ons te koesteren in de warmte van elkaars gezelschap en de glans van de kerstverlichting.

En nee, daar wil en ga ik echt helemaal niets negatiefs over zeggen. Integendeel. Het lijkt me juist dit jaar van belang om dat inderdaad te doen…. Om uit volle borst de kerstliederen mee te zingen en ons hart op te halen aan alles wat ons maar een beetje troost en hoop kan bieden of in elk geval even het gevoel kan geven dat er toch echt ook licht, liefde en warmte aanwezig zijn in onze wereld en in ons leven….

Twee weken geleden was ik op zondagavond met een handjevol mensen in het kleine oude kerkje van Ressen, waar we de cursus iconen schilderen afsloten met een viering. We zaten in een kring en een voor een stonden mensen op, liepen naar het midden van de kring en staken een waxinelichtje aan. (ik heb drie kaarsje en steek die één voor één aan terwijl ik zeg:) er werden mooie en ook persoonlijke dingen gezegd…. 'Voor de kinderen van deze wereld die lijden onder honger en geweld'…..
Bij de tweede: 'voor mijn zus, die het zo moeilijk heeft met haar situatie'…….
Toen kwam er een vrouw naar voren, pakte een kaarsje en zei: 'Dit kaarsje brand ik voor Poetin'…… ze zweeg en we hielden even onze adem in….. toen vervolgde ze met tranen in haar ogen: 'dat er toch wat zachtheid in die man mag dalen'…

Het liet me niet meer los….. de gedachte dat aan deze oorlog – maar ook aan al het geweld, het egoïsme, onze neiging om alsmaar te oordelen, te presteren, te consumeren - alleen een einde zal komen als er toch wat zachtheid neer zou dalen. In onze wereld, in onze harten……

En ineens besefte ik dat in dat licht het kerstverhaal ongelofelijk prachtig en krachtig is. Dat verhaal over een heel gewoon meisje, dat 'ja' zegt op de boodschap dat ze een bijzonder kind zal krijgen. Een kind dat weliswaar velen licht zal brengen, maar dat ook haar moederhart zal breken…. Een verhaal over twee jonge mensen die op reis moeten – omdat de machthebbers het nodig vinden om te weten hoeveel onderdanen ze hebben….. De vrouw is hoogzwanger, het zal niet lang meer duren totdat haar kind geboren wordt…. Als er iemand is die nu een veilige warme plek nodig heeft is zij het toch…. maar er is nergens een plekje voor haar, want vol is ook in die tijd vol…. Het kind wordt geboren in een schuur zonder enig comfort…. Dat … dat is allemaal niets bijzonders… toen niet en nu niet…

Maar dit kind wordt aan de wereld gegeven als antwoord op de gestamelde gebeden van mensen in duisternis, als reactie op de spierballentaal van de machthebbers, als teken van hoop dat het al tweeduizend jaar houdt…
Middenin de winternacht ging de hemel open…. En zie, daar ligt een kind, gewikkeld in doeken…. Hulpeloos, maar niet hopeloos, want dit kind is een teken van Gods aanwezigheid en wekt onze zachtheid in een wereld waarin zoveel hardheid is.

Kijk maar eens: herders, - ruwe, stoere mannen die hun schapen beschermen tegen de wolven – komen op kraamvisite en beginnen blij te zingen als ze de baby zien. Wijzen knielen bij hem neer….

In deze nacht is alles mogelijk….. door de aanblik van een kind dat ons verlangen naar vrede voedt…. En ik zie het voor me: De jonge boze boer die zich zorgen maakt om zijn boerderij, loopt samen op met een klimaatactivist over zijn bedrijf en ze buigen zich vertederd over een pasgeboren kalf….
de harde kern van voetbalsupporters van diverse clubs, ze proosten samen op een nieuw jaar, waarin het echt om de sport zal gaan…
politici die altijd lijnrecht tegenover elkaar stonden voeren zomaar een opbouwend gesprek over de toekomst van het land
en Poetin en Zelenski … …..

(ik steek nog een kaarsje aan en zeg:) Dat er toch wat zachtheid mag neerdalen in deze wereld. … dat is mijn gebed.
Niet alleen vannacht en morgenochtend, maar ook de rest van het jaar.
Amen.

Wilma Hartogsveld, wilma.hartogsveld@gmail.nl